

28. januar 2008

UFAGLÆRTE HAR FORTSAT DE MEST USIKRE JOB

Resumé:

Selvom beskæftigelsen er steget, bliver der nedlagt lige så mange ufaglærte job i dag som for to-tre år siden. Ufaglærte er nu som før den gruppe, der oplever det mest usikre arbejdsliv og har den største risiko for at miste jobbet. Uddannelse er vejen ud af det turbulente arbejdsliv for de ufaglærte.

For få år siden var udflytning af arbejdspladser til udlandet og deraf følgende massefyringer et stort tema i medierne og dansk politik. I dag er det dominerende tema, hvordan vi undgår mangel på arbejdskraft. Det skyldes, at det går bedre for beskæftigelsen på det seneste også for ufaglærte. Men det skyldes ikke, at de ufaglærtes arbejdsmarked er blevet mindre usikkert.

De ufaglærte har generelt dårligere beskæftigelsesmuligheder end alle andre uddannelsesgrupper. Inden for de seneste ti år, har der kun været en positiv vækst i beskæftigelsen for ufaglærte i ét år, nemlig i 2006, og det var endda en meget beskeden vækst. Der er i de seneste ti år ikke sket nogen mærkbare ændringer i antallet af jobnedlæggelser for ufaglærte, så fremgangen i beskæftigelsen skyldes alene, at der i 2006 er blevet skabt flere job end tidligere år.

Når det gælder jobnedlæggelser, er ufaglærte den gruppe, der er hårdest ramt. Næsten en femtedel af alle ufaglærte job blev nedlagt i 2006. Til sammenligning blev der kun nedlagt knap 13 pct. af alle faglærte job og knap en tiendedel af alle job for personer med videregående uddannelser. Det betyder, at ufaglærte har den største sandsynlighed for at miste deres job. Nu som før lever de det mest udsatte arbejdsliv.

Hvis de ufaglærte i fremtiden skal undgå det turbulente arbejdsliv, er det yderst vigtigt, at både flere unge får en uddannelse og at voksne opkvalificeres i større omfang. Hvis det lykkes, vil det ikke alene sikre de uddannede mod et usikkert arbejdsmarked. Det vil også gavne dem, der stadig er ufaglærte, fordi konkurrencen om de ufaglærte job bliver mindre, når der er færre om buddet.

UFAGLÆRTE HAR FORTSAT DE MEST USIKRE JOB

Trods stor beskæftigelsesfremgang møder ufaglærte fortsat det mest usikre arbejdsmarked

I denne analyse vil udviklingen i beskæftigelsesudviklingen blive analyseret. Den vil blive gennemgået for dels hele arbejdsmarkedet og dels for hver enkelt uddannelsesgruppe. Dette gøres for at undersøge forskellene på uddannelsesgrupperne samt for at undersøge, om ufaglærte fortsat er en særlig udsat gruppe.

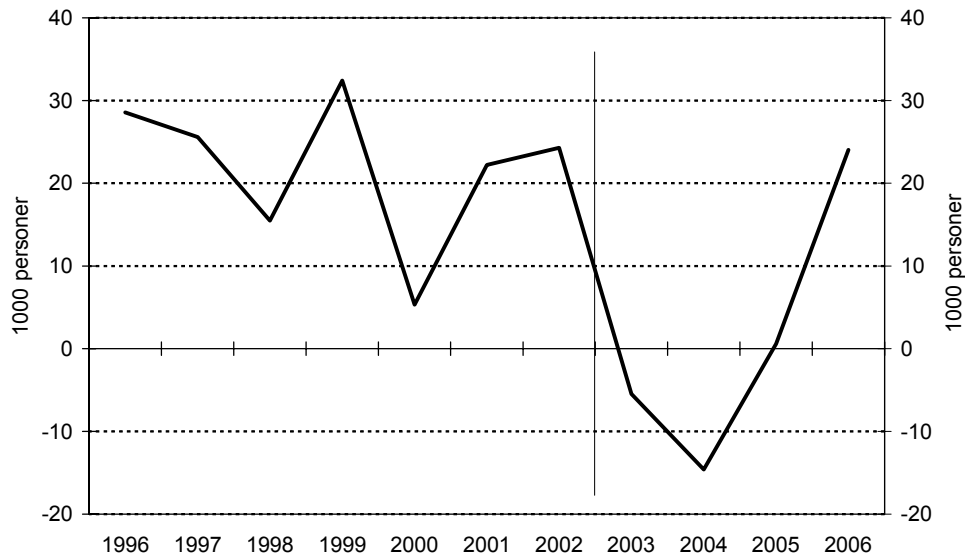
I denne analyse er der set bort fra alle, der er i gang med at tage en uddannelse. Det skyldes, at det i en tidligere analyse¹ blev konstateret, at den beskæftigelsesfremgang, der har været fra 2005-2006 for ufaglærte, alene kunne tilskrives unge under 25 år og at størstedelen af de unge ufaglærte i job i virkeligheden var under uddannelse. Udelukkelsen sker dermed i et forsøg på at få et mere retvisende billede af beskæftigelsesudviklingen.

Den generelle udvikling i beskæftigelsen har igennem de seneste godt ti år svinget op og ned med op til 40.000 personer. Men særligt indenfor de seneste fire år har der været store udsving. Dette fremgår af figur 1. Der er imidlertid et databrud i RAS-statistikken i 2003, hvilket gør, at beskæftigelsen til og med 2002 er overvurderet i forhold til de nye og mere præcise data fra og med 2003.

I 2003-2004 har der været tale om et fald i beskæftigelsen. I 2003 faldt beskæftigelsen med ca. 5.000 personer for at falde yderligere 15.000 i 2004. I de seneste to år har beskæftigelsesudviklingen imidlertid været positiv. I 2006 steg beskæftigelsen med knap 25.000 personer.

¹ ”Vækst i ufaglærte job i 2006 – Men de besættes af unge under uddannelse”, okt. 2007, [se her](#)

Figur 1. Årlig stigning i beskæftigelsen, 1996-2006.

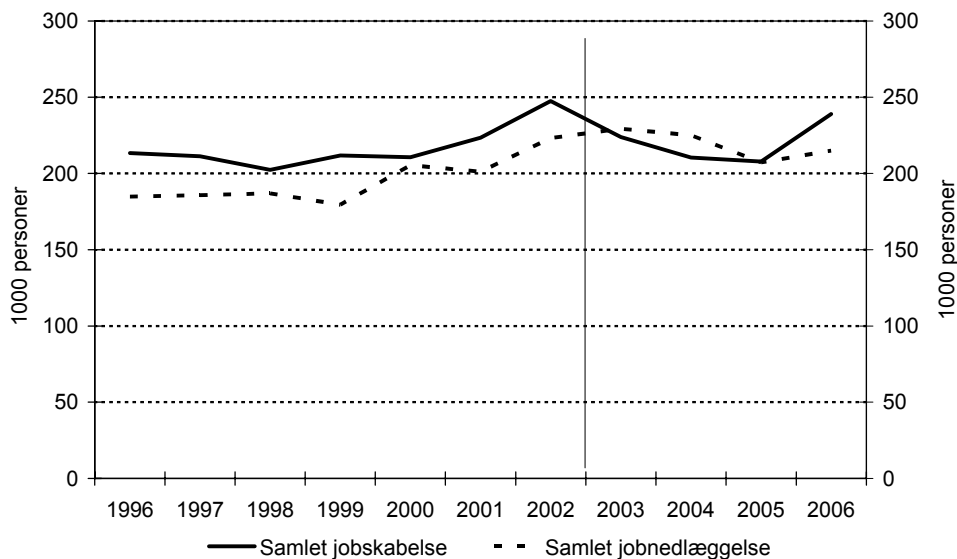
Kilde: Danmarks Statistik, IDA samt AErådet.

Anm.: Der er et databrud i RAS-statistikken mellem 2002 og 2003.

Bag denne udvikling sker der både en række jobskabelser og en række jobnedlæggelser.

Figur 2 viser alle jobskabelser og jobnedlæggelser hver for sig. Det ses, at antallet af både jobskabelser og jobnedlæggelser varierer over tid. Antallet af jobnedlæggelser har været på nogenlunde samme niveau i 2005 og 2006. Ca. 215.000 job blev nedlagt i 2006. Det svarer til, at godt hver 10. job blev nedlagt i 2006. Derimod er antallet af jobskabelser steget i 2006. Både i forhold til 2005, men også i forhold til antallet af jobnedlæggelser. Dette har resulteret i den høje vækst i beskæftigelsen i 2006, som er gengivet i figur 1.

Figur 2. Antallet af jobskabelser og jobnedlæggelser. 1996-2006

Kilde: Danmarks Statistik, IDA samt AErådet.

Anm.: Der er et databrud i RAS-statistikken mellem 2002 og 2003.

Udviklingen i beskæftigelsen for ufaglærte

Analyseres beskæftigelsesudviklingen for gruppen af ufaglærte, ses det, at der de seneste ti år har været en, stort set, uafbrudt negativ udvikling i beskæftigelsen. Særligt i 2004 var der et stort fald i beskæftigelsen på knap 21.000 personer. I 2005 var der fortsat et fald i beskæftigelsen, om end det var mindre. Første gang, der i den tiårige periode ses en lille stigning i beskæftigelsen for ufaglærte, er i 2006. Det fremgår af figur 3².

² I en tidligere analyse fra AE er netop den positive vækst i 2006 blevet analyseret. Konklusionen i analysen er, at denne vækst alene kan forklares ud fra en stigning i beskæftigelsen for ufaglærte under 25 år, hvor igen størstedelen af de unge er under uddannelse. I denne analyse er der set bort fra personer under uddannelse. Men undersøges aldersfordelingen af den tilbageværende vækst, fremgår det, at væksten for personer under 25 år alene udgør knap 4000 personer. Det betyder, at der har været tale om et fald på knap 3000 personer for personer over 25 år.

Figur 3. Nettoudviklingen i beskæftigelsen for ufaglærte, 1996-2006

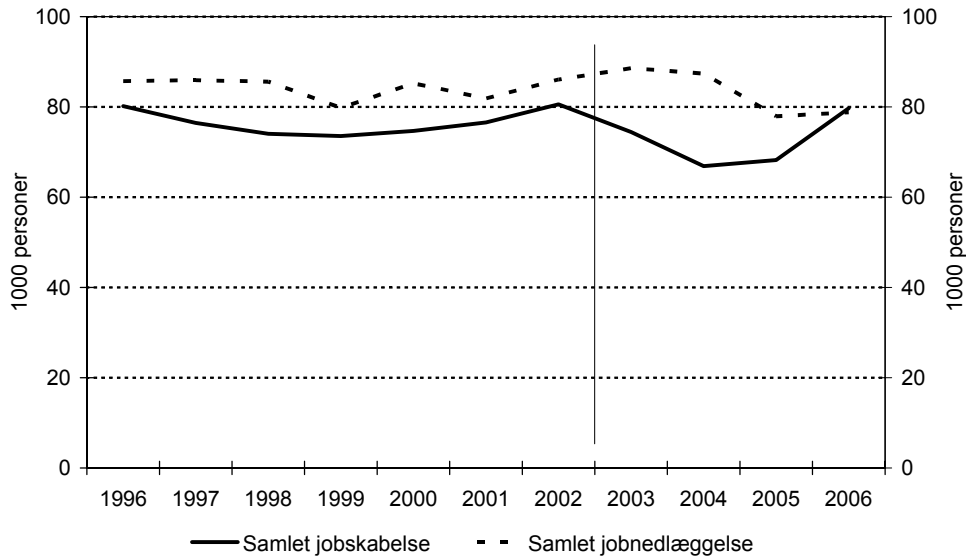
Kilde: Danmarks Statistik, IDA samt egne beregninger.

Anm.: Der er et databrud i RAS-statistikken mellem 2002 og 2003.

Beskæftigelsesudviklingen dækker over en fortsat høj jobnedlæggelse. Niveaueet er stort set konstant i 2005 og 2006. Dette fremgår af figur 4. Knap 80.000 ufaglærte job blev nedlagt i 2006. Det svarer til, at knap hver femte ufaglærte job blev nedlagt. Til sammenligning blev kun ca. hver tiende job nedlagt i 2006, når jobnedlæggelserne opgøres for alle uddannelsesgrupper under ét, inkl. ufaglærte. Dette betyder, at ufaglærte job fortsat er langt kraftigere udsat for nedlukning sammenlignet med de øvrige faggrupper.

Det, der imidlertid gør, at beskæftigelsen er steget i 2006, er, at antallet af jobskabelser er steget så meget, at det overstiger jobnedlæggelsen. I 2006 blev der således oprettet ca. 80.000 ufaglærte job.

Figur 4. Antallet af jobskabelser og jobnedlæggelser af ufaglærte job, 1996-2006

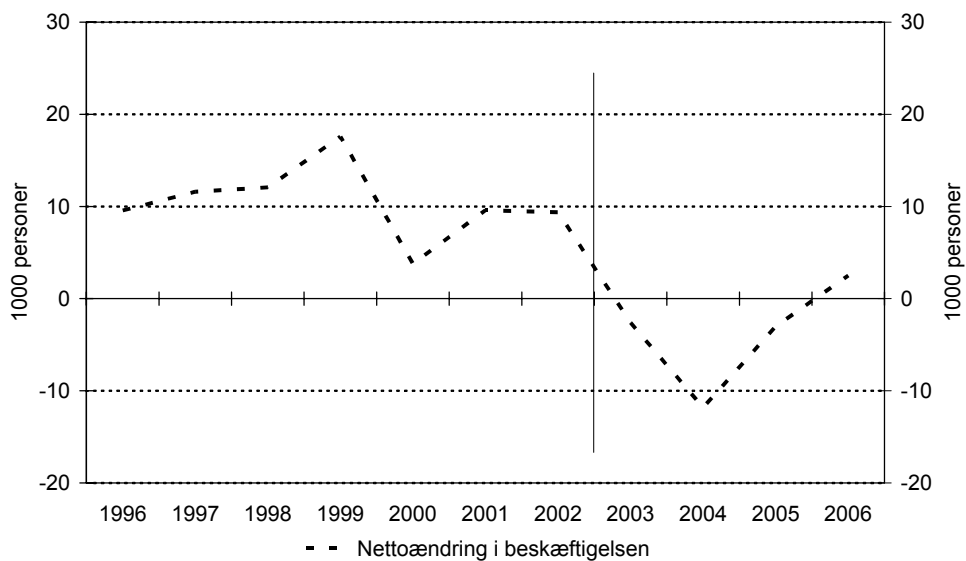
Kilde: Danmarks Statistik, IDA samt AErådet.

Anm.: Der er et databrud i RAS-statistikken mellem 2002 og 2003.

Udviklingen i beskæftigelsen for faglærte

Der har i det meste af en tiårsperiode været tale om en stigende beskæftigelse for faglærte. Kun i perioden 2003-2005 har der været tale om et fald. Faldet i beskæftigelsen var højest i 2004, hvor det udgjorde knap 12.000 personer.

Figur 5. Nettoudviklingen i antallet af beskæftigede faglærte, 1996-2006

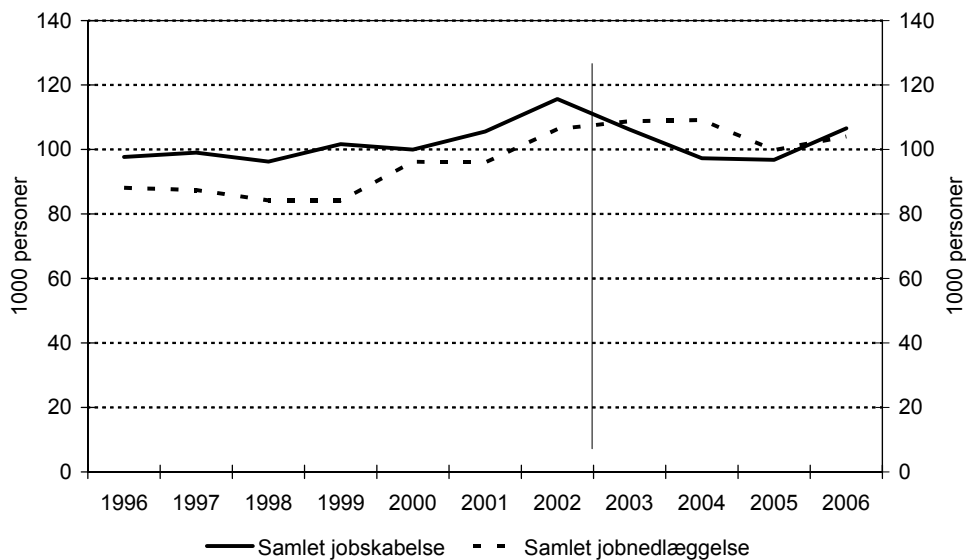
Kilde: Danmarks Statistik, IDA samt AErådet.

Anm.: Der er et databrud i RAS-statistikken mellem 2002 og 2003.

Som for ufaglærte er der også mange job, der hvert år nedlægges og oprettes for faglærte. Der har ikke for de faglærte været den store udvikling i antallet af jobnedlæggelser i 2005-2006, hvorimod der har været en lille stigning i antallet af jobskabelser. Dette har resulteret i en samlet positiv vækst i beskæftigelsen i 2006. Denne udvikling fremgår af figur 6.

Antallet af jobnedlæggelserne udgør lidt under 13 pct., hvilket gør faglærte job noget mere stabile end de ufaglærte.

Figur 6. Antallet af jobskabelser og jobnedlæggelser af faglærte personer, 1996-2006

Kilde: Danmarks Statistik, IDA samt AERådet.

Anm.: Der er et databrud i RAS-statistikken mellem 2002 og 2003.

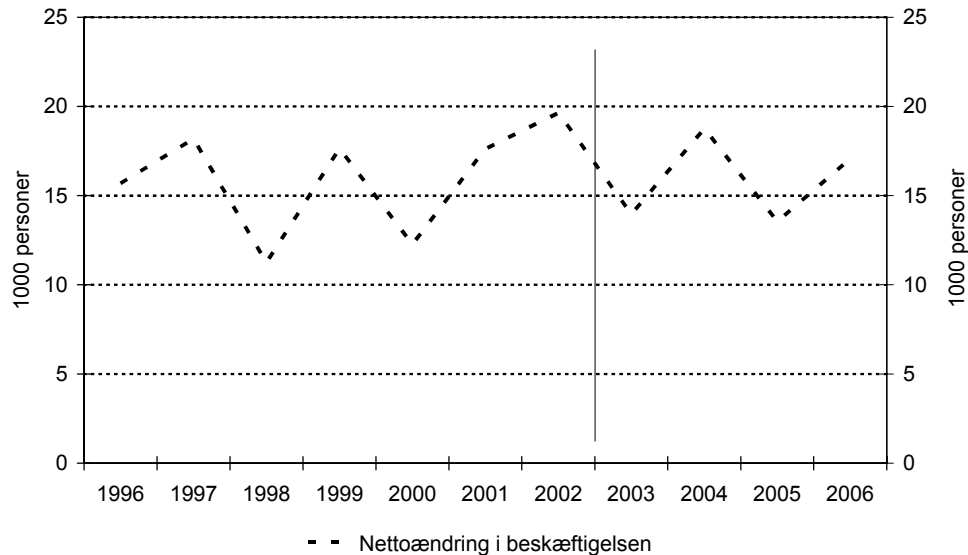
Udviklingen i beskæftigelsen for personer med videregående uddannelser.

For personer med videregående uddannelser har der udelukkende været tale om en beskæftigelsesfremgang de seneste ti år. Dette fremgår af figur 7.

Væksten i beskæftigelsen har ligget og svinget omkring 15.000 personer pr. år. Personer med videregående uddannelser har således på intet tidspunkt inden for de seneste ti år oplevet et fald i beskæftigelsen. Heller ikke under lavkonjunktoren i perioden 2002-2004. Alene i 2006 udgjorde væksten 17.000 personer, hvilket svarer til en stigning på 3 pct.. Det betyder, at per-

soner med videregående uddannelse er den gruppe, der har oplevet den højeste beskæftigelsesfremgang.

Figur 7. Nettoudviklingen i antallet af beskæftigede med videregående uddannelse, 1996-2006

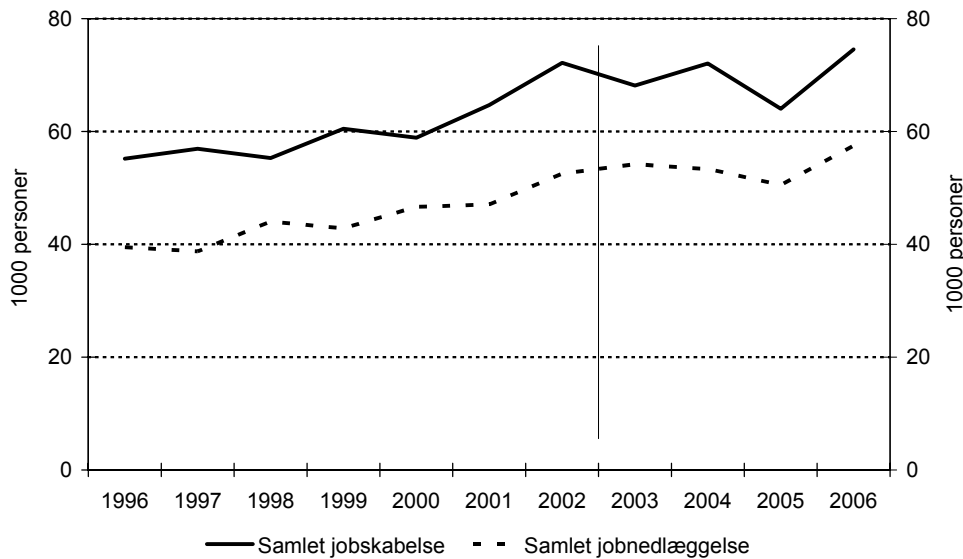

Kilde: Danmarks Statistik, IDA samt AErådet.

Anm.: Der er et databrud i RAS-statistikken mellem 2002 og 2003.

De underliggende bevægelser bag beskæftigelsesfremgangen er gengivet i figur 8. Fra 2005-2006 har der været tale om vækst i både jobskabelser og jobnedlæggelser. Antallet af jobskabelser har dog været noget højere end antallet af jobnedlæggelser. Antallet af jobnedlæggelser udgør under 10 pct. af beskæftigelsen. Personer med videregående uddannelse er således dem, der oplever det mindste omfang af jobnedlæggelser og er dermed mindst udsatte på arbejdsmarkedet.

Figur 8. Antallet af jobskabelser og jobnedlæggelser for personer med videregående uddannelser, 1996-2006

Kilde: Danmarks Statistik, IDA samt AErådet.

Anm.: Der er et databrud i RAS-statistikken mellem 2002 og 2003.

Behov for uddannelse

Det kan konkluderes, at ufaglærte generelt har dårlige beskæftigelsesmuligheder end de øvrige uddannelsesgrupper. Inden for den tiårige måleperiode, der er undersøgt i denne analyse, har der kun været en positiv vækst i beskæftigelsen for ufaglærte i 2006, og det var endda en meget beskedent vækst. Der er ikke sket nogen mærkbare ændringer i antallet af jobnedlæggelser for ufaglærte, hvilket gør, at ufaglærte fortsat er den mest udsatte faggruppe, når det angår risikoen for at miste sit job.

Den lille beskæftigelsesfremgang, der har været for ufaglærte i 2006, skyldes en stigning i antallet af jobskabelser. Der er imidlertid ingen garanti for, at denne fremgang vil fortsætte, når konjunkturerne vender. Tværtimod, så går en konjunkturtilbagegang som oftest hårdest ud over personer uden uddannelse.

Analysen viser også, at jo højere uddannelsesbaggrund, desto større sikkerhed er der mod jobnedlæggelser. I 2006 blev godt 17 pct. af alle ufaglærte job nedlagt. Det svarer til, at lidt under hvert femte job blev nedlagt i 2006. Til sammenligning blev der kun nedlagt knap 13 pct. af alle faglærte job, og

knap en tiendedel af alle job, der beskæftiger personer med videregående uddannelser. Dette fremgår af tabel 1. Denne høje jobnedlæggelsesrate for ufaglærte gør, at de møder et langt mere usikkert arbejdsmarked end de øvrige uddannelsesgrupper. Dette gælder også perioder med gunstige konjunkturer. Den samlede jobomsætning for ufaglærte er på 35 pct. i 2006. Det svarer til, at over en tredjedel af alle ufaglærte job enten er blevet oprettet eller nedlagt i 2006. Det betyder, at ansættelsesforhold for ufaglærte er kortere end for de øvrige uddannelsesgrupper.

Tabel 1. Jobnedlæggelse, jobskabelse og samlet jobomsætning, som andel af beskæftigelsen, fordelt på uddannelsesbaggrund, 2006

	Jobnedlæggelse	Jobskabelse	Samlet jobomsætning
	I pct. af beskæftigelsen		
Ufaglærte	17.4	17.6	35.0
Faglærte	12.7	13.0	25.6
Videregående uddannelse	9.5	12.4	21.9
I alt	10.7	11.9	22.6

Kilde: Danmarks Statistik, IDA samt AErådet.

Det er derfor meget vigtigt, at der bliver satset på, at flere unge får en uddannelse.

Et andet vigtigt indsatsområde er voksen- og efteruddannelse. Arbejdsmarkedet har undergået og vil fortsat undergå forandringer. Det skaber ændrede krav til arbejdsstyrkens kompetencer. Det er derfor også nødvendigt at ruste den eksisterende arbejdsstyrke med løbende opkvalificering.

Hvis flere unge får en uddannelse og voksne opkvalificeres i større omfang, vil det ikke alene sikre disse mod et usikkert arbejdsmarkedet, men det vil også gøre konkurrencen om ufaglærte job mindre. Dette vil betyde, at beskæftigelsessituationen bliver forbedret for de tilbageværende ufaglærte.